

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การพัฒนาประเทศไทยตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ ถึง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๒๔) ในช่วงเวลา ๒๐ กว่าปีที่ผ่านมาตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความเป็นสังคมเกษตร สภาพการผลิตภาคเกษตรกรรมในชนบทได้เปลี่ยนแปลงไปจากการผลิตเพื่อพอกอยู่พอกิน มาเป็นการผลิตเพื่อการค้า การส่งออก และหารายได้เพิ่มขึ้นในพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศ โดยได้มีการบุกเบิกที่ดินทำกินและขยายพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มมากขึ้น แทบทุกภาคของประเทศ อาจกล่าวได้ว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมา การพัฒนาการเกษตรของประเทศ เป็นการพยายามเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรโดยการขยายเนื้อที่เพาะปลูก ซึ่งทำให้พบว่า วิธีการนี้มีส่วนขึ้นทอนเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและฐานะทางการเงินของประเทศไปไม่น้อย และได้สร้างความเสื่อมโทรมให้แก่ฐานทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ๆ หลายด้านอย่างน่าเป็นห่วง โดยเฉพาะที่ดิน ป่าไม้ และแหล่งน้ำ จากปัญหานี้เอง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๒๙) จึงกำหนดจุดประสงค์ประการสำคัญประการหนึ่ง คือ การปรับปรุงโครงสร้างการผลิต จากการอาศัยการขยายเนื้อที่เพาะปลูกมาเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต หรือการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ โดยการนำเอาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทางการผลิตที่เหมาะสมมาใช้ ซึ่งในการนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการเผยแพร่เทคโนโลยีเหล่านั้น ให้เป็นที่ยอมรับและนำไปปฏิบัติในหมู่เกษตรกรของประเทศ

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง การเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรเกี่ยวกับเทคโนโลยีต่าง ๆ ทางการผลิตข้าว กับผลผลิตข้าวต่อไร่ของชาวนาโดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

๑. เพื่อสำรวจพฤติกรรมการสื่อสารของชาวนาในเขตชลประทาน อำเภอกำแพง จังหวัดกาญจนบุรี

๒. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อมวลชนและสื่อระหว่างบุคคลกับผลผลิตข้าวต่อไร่
๓. เพื่อเปรียบเทียบอิทธิพลของสื่อมวลชนและสื่อระหว่างบุคคลที่มีผลต่อผลผลิตข้าวต่อไร่
๔. เพื่อเปรียบเทียบการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรของชาวนาที่มีผลผลิตข้าวต่อไร่แตกต่างกัน
๕. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่มีความสำคัญต่อผลผลิตข้าวต่อไร่

สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยนี้ ได้ตั้งสมมติฐานตามแนวความคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ดังนี้

๑. การเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตร ซึ่งประกอบด้วย การเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อมวลชน และสื่อระหว่างบุคคล รวมทั้งการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรที่รวมสื่อทั้งสองประเภท มีความสัมพันธ์กับผลผลิตข้าวต่อไร่ในระดับที่แตกต่างกัน
๒. การเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อระหว่างบุคคล มีอิทธิพลต่อผลผลิตข้าวต่อไร่มากกว่าการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตร
๓. ชาวนาที่มีผลผลิตข้าวต่อไร่แตกต่างกัน มีความแตกต่างกันในด้านการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตร
๔. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งประกอบด้วย สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม การศึกษา ความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ และการมีประสบการณ์ภายนอกสังคม มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตร และผลผลิตข้าวต่อไร่ในระดับที่แตกต่างกัน
๕. ปัจจัยทางด้านประชากร อันได้แก่ เพศ อายุ และขนาดของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรและผลผลิตข้าวต่อไร่ในระดับที่แตกต่างกัน
๖. ปัจจัยทางด้านความทันสมัยของบุคคล ซึ่งประกอบด้วย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง และการยอมรับนวัตกรรมทางการเกษตร มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรและผลผลิตข้าวต่อไร่ในระดับที่แตกต่างกัน

๗. ปัจจัยทางด้านการผลิต ซึ่งประกอบด้วย ที่ดิน แรงงาน ต้นทุนการผลิต ประสิทธิภาพในการทำนา ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับวิทยาการใหม่ ๆ ในการผลิตข้าว พฤติกรรมหรือวิธีการผลิตข้าว มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตร และผลผลิตข้าวต่อไร่ในระดับที่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ อาศัยแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย อาศัยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ร่วมกับวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้าครอบครัวชาวนา จาก ๔ ตำบล ๒๔ หมู่บ้าน ในเขตชลประทาน อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน ๑๑๒ ตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำโดยการคำนวณด้วยคอมพิวเตอร์ (Computer) และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อัตราส่วนร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ฐานนิยม (Mode) ไคสแควร์ (Chi-square) ค่าสหสัมพันธ์ (Pearson Product-Moment Correlation Coefficients) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance)

ผลการวิจัย

๑. ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตร กับผลผลิตข้าวต่อไร่ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

- ๑.๑ การเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์อย่างมีระดับนัยสำคัญ กับผลผลิตข้าวต่อไร่ (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๔๐ ที่ $P = ๐.๐๐๑$)
- ๑.๒ การเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อระหว่างบุคคล มีความสัมพันธ์อย่างมีระดับนัยสำคัญ กับผลผลิตข้าวต่อไร่ (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๔๔ ที่ $P = ๐.๐๐๑$)
- ๑.๓ การเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตร รวมทั้งจากสื่อมวลชนและสื่อระหว่างบุคคล มีความสัมพันธ์อย่างมีระดับนัยสำคัญกับผลผลิตข้าวต่อไร่ (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๔๒ ที่ $P = ๐.๐๐๑$)

จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงว่า การเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อมวลชน สื่อระหว่างบุคคล และการเปิดรับที่รวมสื่อทั้งสองประเภท มีความสัมพันธ์กับผลผลิตข้าวต่อไร่ในระดับที่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ ๑

จากการเปรียบเทียบค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อมวลชน และสื่อระหว่างบุคคลกับผลผลิตข้าวต่อไร่ แสดงว่าการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อระหว่างบุคคลมีอิทธิพลต่อผลผลิตข้าวต่อไร่มากกว่าการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อมวลชน เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ ๒

๒. การวิเคราะห์ความแตกต่างในการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรของชาวนาที่มีผลผลิตข้าวต่อไร่แตกต่างกัน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

๒.๑ ชาวนาที่มีผลผลิตข้าวต่อไร่อยู่ในระดับต่ำ ไม่มีความแตกต่างในการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อมวลชน สื่อระหว่างบุคคล และการเปิดรับรวมทั้งจากสื่อมวลชนและสื่อระหว่างบุคคล กับกลุ่มผู้ที่มีผลผลิตข้าวต่อไร่อยู่ในระดับกลาง (ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๑)

จากผลการวิจัยนี้ แสดงว่า ถ้าเปรียบเทียบชาวนาที่มีผลผลิตข้าวต่อไร่แตกต่างกันสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่มีผลผลิตข้าวต่อไร่ในระดับต่ำและระดับกลางในการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตร จะไม่มีความแตกต่างกันในการเปิดรับข่าวสารดังกล่าว ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ ๓ เป็นการปฏิเสธสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ ๓

๒.๒ ชาวนาที่มีผลผลิตข้าวต่อไร่อยู่ในระดับต่ำและระดับกลาง มีความแตกต่างในการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อมวลชน สื่อระหว่างบุคคล และการเปิดรับรวมทั้งจากสื่อมวลชนและสื่อระหว่างบุคคล กับชาวนาที่มีผลผลิตข้าวต่อไร่อยู่ในระดับสูง (ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๑)

จากผลการวิจัยนี้ แสดงว่า ถ้าเปรียบเทียบชาวนาที่มีผลผลิตข้าวต่อไร่แตกต่างกัน ๓ กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีผลผลิตอยู่ในระดับต่ำ ระดับกลาง และระดับสูง ในการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตร จะมีความแตกต่างกันในการเปิดรับข่าวสารดังกล่าวในระหว่างกลุ่ม

ที่มีผลผลิตข้าวต่อไร่ในระดับสูงกับกลุ่มที่มีผลผลิตข้าวต่อไร่ในระดับกลางและต่ำ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ ๓

ชาวนาที่มีผลผลิตข้าวต่อไร่อยู่ในระดับสูง จะมีการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรมากกว่า กลุ่มที่มีผลผลิตข้าวต่อไร่ในระดับกลางและต่ำ (ค่าเฉลี่ยของคะแนนการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อมวลชน เท่ากับ ๘๐.๓๑, ๔๘.๒๓ และ ๓๖.๒๕ ตามลำดับ จากสื่อระหว่างบุคคล เท่ากับ ๑๑๔.๔๔, ๖๗.๒๔ และ ๕๓.๕๓ ตามลำดับ และจากการเปิดรับรวมสื่อทั้งสองประเภท เท่ากับ ๑๙๔.๗๕, ๑๑๖.๔๗ และ ๘๙.๘๘ ตามลำดับ)

๓. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้าน เศรษฐกิจและสังคมกับการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรและผลผลิตข้าวต่อไร่

๓.๑ ปัจจัยทางด้าน เศรษฐกิจและสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อมวลชน ได้แก่ เวลาที่ใช้ศึกษาในโรงเรียน (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๒๑ ที่ $P < ๐.๐๕$) ความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๔๔ ที่ $P = ๐.๐๐๑$) สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๓๐ ที่ $P = ๐.๐๐๑$) และการมีประสบการณ์ภายนอกสังคม (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๔๔ ที่ $P = ๐.๐๐๑$)

๓.๒ ปัจจัยทางด้าน เศรษฐกิจและสังคม ที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อระหว่างบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา (ขั้นสูงสุดที่ศึกษาสำเร็จ) ความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๓๔ ที่ $P = ๐.๐๐๑$) สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๓๔ ที่ $P = ๐.๐๐๑$) และการมีประสบการณ์ภายนอกสังคม (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๖๐ ที่ $P = ๐.๐๐๑$)

๓.๓ ปัจจัยทางด้าน เศรษฐกิจและสังคม ที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตร รวมทั้งจากสื่อมวลชนและสื่อระหว่างบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา (ขั้นสูงสุดที่ศึกษาสำเร็จ) ความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๔๓ ที่ $P = ๐.๐๐๑$) สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๓๔ ที่ $P = ๐.๐๐๑$) และการมีประสบการณ์ภายนอกสังคม (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๔๗ ที่ $P = ๐.๐๐๑$)

- ๓.๔ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ที่มีความสัมพันธ์กับผลผลิตข้าวต่อไร่ ได้แก่ ความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๓๐ ที่ $P = ๐.๐๐๑$) สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๒๔ ที่ $P = ๐.๐๐๑$) และการมีประสบการณ์ภายนอกสังคม (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๓๔ ที่ $P = ๐.๐๐๑$)

จากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม กับการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรและผลผลิตข้าวต่อไร่ ที่ศึกษาพบดังกล่าว แสดงว่า ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ ๔

๔. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยประชากรที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรและผลผลิตข้าวต่อไร่

๔.๑ ปัจจัยประชากรที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อมวลชน ได้แก่ เพศ (ที่ $P = ๐.๐๐๔$)

๔.๒ ปัจจัยประชากรที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อระหว่างบุคคล ได้แก่ เพศ (ที่ $P = ๐.๐๐๔$)

๔.๓ ปัจจัยประชากรที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตร รวมทั้งจากสื่อมวลชนและสื่อระหว่างบุคคล ได้แก่ เพศ (ที่ $P = ๐.๐๐๔$)

๔.๔ ปัจจัยประชากรที่มีความสัมพันธ์กับผลผลิตข้าวต่อไร่ ได้แก่ อายุ (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๑๑ ที่ $P = ๐.๐๔$)

จากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยประชากรกับการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรและผลผลิตข้าวต่อไร่ที่ศึกษาพบดังกล่าว แสดงว่า ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ ๕

๕. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความทันสมัยของบุคคลกับการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรและผลผลิตข้าวต่อไร่

๕.๑ ปัจจัยด้านความทันสมัยของบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อมวลชน ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๖๗ ที่ $P = ๐.๐๐๑$) ความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๕๔ ที่ $P = ๐.๐๐๑$) และการยอมรับนวัตกรรมทางการเกษตร (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๕๓ ที่ $P = ๐.๐๐๑$)

๕.๒ ปัจจัยด้านความทันสมัยของบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อระหว่างบุคคล ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๖๔ ที่ $P = ๐.๐๐๑$) ความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๖๗ ที่ $P = ๐.๐๐๑$) การยอมรับนวัตกรรมทางการเกษตร (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๖๐ ที่ $P = ๐.๐๐๑$)

๕.๓ ปัจจัยด้านความทันสมัยของบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตร รวมทั้งจากสื่อมวลชนและสื่อระหว่างบุคคล ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๗๓ ที่ $P = ๐.๐๐๑$) ความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๖๔ ที่ $P = ๐.๐๐๑$) การยอมรับนวัตกรรมทางการเกษตร (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๕๖ ที่ $P = ๐.๐๐๑$)

๕.๔ ปัจจัยด้านความทันสมัยของบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับผลผลิตข้าวต่อไร่ ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๖๓ ที่ $P = ๐.๐๐๑$) ความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๖๖ ที่ $P = ๐.๐๐๑$) และการยอมรับนวัตกรรมทางการเกษตร (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๕๗ ที่ $P = ๐.๐๐๑$)

จากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความทันสมัยของบุคคลกับการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรและผลผลิตข้าวต่อไร่ ที่ศึกษาพบดังกล่าว แสดงว่า ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ ๖

๖. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการผลิต ประสิทธิภาพในการทำนา ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับวิทยาการใหม่ ๆ ในการผลิตข้าว และวิธีการผลิตข้าวกับการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรและผลผลิตข้าวต่อไร่

๖.๑ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรจาก สื่อมวลชน ได้แก่ ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๑๘ ที่ $P < ๐.๐๕$) ความรู้เกี่ยวกับวิทยาการใหม่ ๆ ในการผลิต (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๑๖ ที่ $P = ๐.๐๐๑$) ทักษะเกี่ยวกับวิทยาการใหม่ ๆ ในการผลิตข้าว (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๖๓ ที่ $P = ๐.๐๐๑$) วิธีการผลิตข้าวในเรื่องการเตรียมดิน (ที่ $P < ๐.๐๕$) พันธุ์ข้าวที่ปลูก (ที่ $P < ๐.๐๕$) การใส่ปุ๋ย (ที่ $P < ๐.๐๕$) การใช้ยาป้องกัน กำจัดโรคและแมลง (ที่ $P < ๐.๐๕$) และการใช้สินค้าอื่น (ที่ $P < ๐.๐๕$)

๖.๒ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรจาก สื่อระหว่างบุคคล ได้แก่ เนื้อที่เพาะปลูก (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๒๓ ที่ $P = ๐.๐๕$) ความรู้เกี่ยวกับวิทยาการใหม่ ๆ ในการผลิตข้าว (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๗๑ ที่ $P = ๐.๐๐๑$) ทักษะเกี่ยวกับวิทยาการใหม่ ๆ ในการผลิตข้าว (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๖๘ ที่ $P = ๐.๐๐๑$) วิธีการผลิตข้าวในเรื่อง รูปแบบการทำนา (ที่ $P < ๐.๐๕$) การเตรียมดิน (ที่ $P < ๐.๐๕$) การใส่ปุ๋ย (ที่ $P < ๐.๐๕$) การใช้ยาป้องกัน กำจัดวัชพืช (ที่ $P < ๐.๐๕$) การใช้ยาป้องกันกำจัดโรคและแมลง (ที่ $P < ๐.๐๕$) การใช้ยาเบื่อหนูและปู (ที่ $P < ๐.๐๕$)

๖.๓ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรรวม ทั้งจากสื่อมวลชนและสื่อระหว่างบุคคล ได้แก่ เนื้อที่เพาะปลูก (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๒๑ ที่ $P < ๐.๐๕$) ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๑๘ ที่ $P < ๐.๐๕$) ความรู้เกี่ยวกับวิทยาการใหม่ ๆ ในการผลิตข้าว (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๗๑ ที่ $P = ๐.๐๐๑$) ทักษะเกี่ยวกับวิทยาการใหม่ ๆ ในการผลิตข้าว (ค่าสหสัมพันธ์ = ๐.๗๒ ที่ $P = ๐.๐๐๑$) วิธีการผลิตในเรื่องรูปแบบการทำนา (ที่ $P < ๐.๐๕$) การเตรียมดิน (ที่ $P < ๐.๐๕$) พันธุ์ข้าวที่ปลูก (ที่ $P < ๐.๐๕$) การใส่ปุ๋ย (ที่ $P < ๐.๐๕$) การใช้ยาป้องกันกำจัด วัชพืช (ที่ $P < ๐.๐๕$) การใช้ยาป้องกันกำจัดโรคและแมลง (ที่ $P < ๐.๐๕$) การใช้ยาเบื่อหนูและปู (ที่ $P < ๐.๐๕$) และการใช้สินค้าอื่น (ที่ $P < ๐.๐๕$)

๖.๔ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลผลิตข้าวต่อไร่ ได้แก่ ระยะทางจากบ้านถึงแปลงนา (ค่าสหสัมพันธ์ = -0.๒๐ ที่ $P < 0.๐๕$) ความรู้เกี่ยวกับวิทยาการใหม่ ๆ ในการผลิตข้าว (ค่าสหสัมพันธ์ = 0.๕๗ ที่ $P = 0.๐๐๑$) ทักษะเกี่ยวกับวิทยาการใหม่ ๆ ในการผลิตข้าว (ค่าสหสัมพันธ์ = 0.๖๕ ที่ $P = 0.๐๐๑$) วิธีการผลิตข้าวในเรื่อง พันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูก (ที่ $P < 0.๐๐๕$) การไถย้าป้องกันกำจัดวัชพืช (ที่ $P < 0.๐๕$) การไถย้าป้องกันกำจัดโรคและแมลง (ที่ $P < 0.๐๕$) และ การใช้สินเชื้อ (ที่ $P < 0.๐๕$)

จากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการผลิต ประสิทธิภาพในการทำนา ความรู้ และทักษะเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการผลิตข้าว และวิธีการผลิตข้าวกับการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตร และผลผลิตข้าวต่อไร่ที่ศึกษาพบดังกล่าว แสดงว่า ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ ๗

อภิปรายผลการวิจัย

เมื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรกับผลผลิตข้าวต่อไร่และปัจจัยอื่น ๆ แล้ว ทำให้สามารถสรุปได้ว่า การเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการผลิตเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งมีอิทธิพลต่อผลผลิตข้าวต่อไร่ของประชากรที่ทำการศึกษา โดยที่การเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรสามารถเสริมสร้างคุณสมบัติบางอย่างในตัวบุคคลให้บุคคลกลายเป็นคนทันสมัย อันได้แก่ แรงจูงใจ-ใฝ่สัมฤทธิ์ ความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง และการยอมรับนวัตกรรมทางการเกษตร นอกจากนี้ การเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรยังมีผลถึงความรู้และทักษะเกี่ยวกับวิทยาการใหม่ ๆ ในการผลิตข้าว อันเป็นผลให้เกิดการตัดสินใจลงทุนการผลิตในเรื่องของเทคโนโลยีต่าง ๆ ขนาดเนื้อที่เพาะปลูก และวิธีการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีเข้าช่วย ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลไปยังผลผลิตข้าวต่อไร่ทั้งสิ้น ดังนั้น การเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตร จึงเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงปัจจัยต่าง ๆ ทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของบุคคล จนมีผลขั้นสุดท้าย คือ การเปลี่ยนแปลงผลของการผลิตทางการเกษตรได้ ซึ่งนับได้ว่าการเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตร เป็นปัจจัยหนึ่งในการพัฒนาการเกษตรของประเทศได้

ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลให้การเปิดรับข่าวสารด้านการเกษตรเปลี่ยนแปลงไปตามแต่ละบุคคล ได้แก่ ปัจจัยประชากร และปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ผลการศึกษาที่ได้รับ คล้ายคลึงกับที่ Rogers และ Svenning ทำการศึกษาไว้ คือ บทบาทสื่อมวลชน เป็นตัวแปรแทรก (Intervening variable) ที่อยู่ระหว่างกลางในกระบวนการ ทำให้บุคคลเป็นคนทันสมัย^๑

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑. ในการศึกษาถึงเรื่องผลผลิตทางการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นข้าวหรือพืชใดก็ตามที่มีการผลิตตั้งแต่การเพาะปลูกไปจนถึงการเก็บเกี่ยวอยู่ในช่วงเวลาหนึ่ง (Crop) การเก็บรวบรวมข้อมูลจำเป็นต้องกระทำทันทีหลังจากการเก็บเกี่ยวและรู้ถึงผลผลิตนั้นแล้ว ทั้งนี้เพื่อที่จะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการใช้แรงงาน และต้นทุนการผลิตที่ค่อนข้างถูกต้อง เพราะเกษตรกรยังสามารถจำถึงการผลิตในช่วงนั้นได้ไม่ลำบาก หากปล่อยให้การผลิตในฤดูใหม่แล้ว การที่จะทบทวนถึงการใช้แรงงาน และต้นทุนการผลิตในฤดูก่อนจะค่อนข้างยาก และข้อมูลที่ได้รับมักจะไม่ได้ออกต้องแท้จริงนัก

๒. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการผลิตพืชเศรษฐกิจชนิดอื่น ๆ เพื่อหาข้อสรุปในการเผยแพร่เทคโนโลยีเกี่ยวกับการเกษตรให้เป็นที่ยอมรับและปฏิบัติในหมู่เกษตรกรของประเทศ เพื่อเป็นการพัฒนาการเกษตร ในรูปแบบของการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ตัวแปรปัจจัยต่าง ๆ ที่ศึกษาควรเพิ่มตัวแปรใหม่ ๆ เข้าร่วมในการศึกษาด้วย โดยเฉพาะตัวแปรที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมทางการเกษตรของเกษตรกร ทั้งนี้อาจได้มาโดยการศึกษาทฤษฎีและการวิจัยอื่น ๆ เกี่ยวกับเรื่องการยอมรับนวัตกรรมทางการเกษตรที่มีผู้ทำการศึกษาไว้

๓. ในปัจจุบัน การเผยแพร่เทคโนโลยีใหม่ ๆ ทางเกษตรและอื่น ๆ มักกระทำกันในหลายรูปแบบ เพื่อที่จะให้เกิดความสัมฤทธิ์ผลในการเผยแพร่นั้น ๆ สื่อมวลชนและสื่อระหว่างบุคคลถูกใช้ เป็นเครื่องมือกันอย่างแพร่หลาย ซึ่งหมายถึงว่า จำเป็นต้องเสี่ยงงบประมาณจำนวนหนึ่งในการเผยแพร่เทคโนโลยีนั้น ๆ โดยที่ยังไม่มีผู้ใดทราบว่าจะเหมาะสมของการเผยแพร่เทคโนโลยีต่าง ๆ นั้นอยู่ที่ใด จะต้องมีการให้ข่าวสารมากนักน้อยเพียงใด จึงจะเสียค่าใช้จ่ายนั้นน้อยที่สุด และก่อให้เกิดความสัมฤทธิ์ในการเผยแพร่เทคโนโลยีนั้นด้วย การเปิดรับข่าวสารก็เช่นเดียวกัน เกษตรกรผู้เปิดรับข่าวสารจำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนหนึ่ง เพื่อที่จะได้มาซึ่งข่าวสารนั้น ค่าใช้จ่ายอาจเป็นเงินสด (เช่น ค่าซื้ออุปกรณ์) หรือค่าเสียโอกาส (เวลาที่ใช้ในการเปิดรับข่าวสาร) ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ข่าวสาร เป็นปัจจัยหนึ่งในการผลิต จึงควรมีการศึกษาในแง่ของการนำข่าวสารนั้นไปเป็นปัจจัยการผลิตในทฤษฎีการผลิตทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อหาจุดเหมาะสมของการรับข่าวสาร เพื่อที่จะทำให้การผลิตได้กำไรสูงสุด

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปพิจารณาในการวางแผนการสื่อสารหรือการวางแผนเพื่อเผยแพร่เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการผลิตข้าวได้โดยการนำเอาผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุง การใช้สื่อมวลชน และสื่อระหว่างบุคคล ในการเผยแพร่เทคโนโลยีดังกล่าว ทั้งนี้รวมถึงการเผยแพร่ทางด้านอื่นที่คล้ายคลึงกันด้วย อย่างไรก็ตามในการวางแผนการสื่อสารในพื้นที่แตกต่างกันออกไป จำเป็นต้องมีการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับประชากร สังคม และวัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่เสียก่อน จึงสามารถนำเอาผลการวิจัยนี้ไปใช้ในการวางแผนการสื่อสารได้
